

KONGREGACIJA ZA NAUK VERE

VADEMECUM

GLEDE NEKATERIH TOČK POSTOPKA V OBRAVNAVANJU PRIMEROV SPOLNE ZLORABE MLADOLETNIH, KI SO JIH ZAGREŠILI KLERIKI

Različica 1.0

16. 7. 2020

POMNI:

a) Kar sledi, je treba upoštevati – z vsemi prilagoditvami – v vseh primerih kaznivih dejanj, ki so pridržani Kongregaciji za nauk vere, in v primerih kaznivih dejanj, ki so omenjeni v *motu proprio Varovanje svetosti zakramentov*, čl. 6.

b) V nadaljevanju se bodo upoštevale naslednje okrajšave: ZCP – *Zakonik cerkvenega prava*; ZKVC – *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkev*; VSZ – *motu proprio Varovanje svetosti zakramentov* (s popravki 2010); VLS – *motu proprio Vi ste luč sveta* (2019); KNV – *Kongregacija za nauk vere*.

Uvod

Da bi odgovorila na mnoga vprašanja o korakih, ki jim je treba slediti v kazenskih zadevah v njeni pristojnosti, je KNV pripravila ta *Vademecum*, namenjeno v prvi vrsti ordinarijem in strokovnjakom s pravnega področja, ki morajo kanonsko zakonodajo v primerih spolne zlorabe nad mladoletnimi, ki so jih zagrešili kleriki, prevesti v konkretna dejanja.

Gre za nekakšen »priročnik«, ki od *notitie criminis* do zaključka postopka ponuja roko in korak za korakom vodi vsakogar, ki mora ugotavljati resnico v okviru zgoraj omenjenih kaznivih dejanj.

Vademecum ni zakonsko besedilo in ne spreminja zakonodaje o teh zadevah, ampak si prizadeva, da bi bila pot jasnejša. Kljub temu se priporoča upoštevanje tega besedila z zavedanjem, da enotna praksa prispeva k večji pravičnosti.

Glavne reference so: trenutna zakonika – ZCP in ZKVC; *Določila glede hujših kaznivih dejanj, ki so pridržana KNV* (v spremenjeni različici 2010), objavljena v *motu proprio Varovanje svetosti zakramentov*, ob upoštevanju novosti, do katerih je 3. in 6. decembra 2019 prišlo z

Rescripta ex Audientia; motu proprio Vi ste luč sveta in ne nazadnje praksa KNV, ki je v zadnjih letih vse bolj natančna in utrjena.

Ker gre za prilagodljivo orodje, se pričakuje, da ga bo mogoče redno posodabljeni, kadar koli bo treba spremeniti referenčno zakonodajo ali zaradi prakse kongregacije dodati pojasnila in dopolnitve.

Vademecum namenoma ne vsebuje navodil o vodenju sodnega kazenskega postopka na prvi stopnji sojenja, saj smo prepričani, da je postopek, prikazan v veljavnih zakonikih, dovolj jasn in podroben.

Pripomoček naj pomaga škofijam, ustanovam posvečenega življenja in družbam apostolskega življenja, škofovskim konferencam in različnim cerkvenim območjem, da bi bolje razumeli in izvajali zahteve po pravičnosti, ko gre za *delictum gravius*. Slednji je za celoto Cerkev globoka in boleča rana, ki jo je treba zdraviti.

I. Kaj je kaznivo dejanje?

1. Kaznivo dejanje, ki ga omenjamo, vključuje kakršen koli zunanji greh zoper šesto božjo zapoved, ki ga je zagrešil klerik z mladoletno osebo (prim. kan. 1395 – § 2 ZCP; čl. 6 – § 1, tč. 1 VSZ).

2. Vrste kaznivih dejanj je zelo veliko in lahko vključujejo na primer spolne odnose (s soglasjem in brez njega), fizični stik z željo po spolni zadovoljivosti, ekshibicionizem, samozadovoljevanje, izdelavo pornografije, spodbujanje k prostituciji, pogovore in/ali predloge spolne narave, posredovane tudi po medijih.

3. Pojem »mladoletnik« glede teh primerov se je postopno spreminjal. Najprej je označeval osebo, mlajšo od 16 let (čeprav je bila starost v nekaterih območnih zakonodajah – na primer v ZDA (od leta 1994) in na Irskem (od leta 1996) – zvišana že na 18 let). 30. aprila 2001 pa je bil razglašen *motu proprio* VSZ, s katerim se je starost splošno zvišala na 18 let, kar velja še danes. Te razlike je treba upoštevati, ko se določa, ali je bil »mladoletnik« dejansko »mladoleten« tudi po opredelitvi zakonodaje, ki je veljala v času dejanja.

4. Dejstvo, da govorimo o »mladoletniku«, ne vpliva na razlikovanje psiholoških ved med dejanji »pedofilije« in »efebofilije«. Slednja zajema mladostnike, ki so že izšli iz pubertete. Njihova spolna zrelost ne vpliva na kanonično opredelitev kaznivega dejanja.

5. S spremembami *motu propria* VSZ, ki so bile objavljene 21. maja 2010, je bilo določeno, da je treba kot mladoletne obravnavati osebe, ki običajno ne morejo zadosti razumno ravnati (prim. čl. 6 – § 1, tč. 1 VSZ). V zvezi z uporabo izraza »ranljiva odrasla oseba«, ki je v VLK opisana kot »vsaka oseba v stanju bolezni, fizične ali psihične šibkosti oziroma odvzete osebne svobode, ki dejansko, četudi občasno, omejuje njeno zmožnost razumeti oziroma hoteti ali kakor koli se upreti kaznivemu dejanju« (prim. čl. 1 – § 2b), ne smemo pozabiti, da ta opredelitev vključuje širše primere od pristojnosti KNV. Ta se poleg mladoletnikov,

mlajših od osemnajst let, omejuje na tiste, ki »običajno ne morejo razumno ravnati«. Druge primere obravnavajo pristojni dikasteriji (prim. čl. 7 – § 1 VLS).

6. VSZ je prav tako uvedel (prim. čl. 6 – § 1, tč. 2) tri nova kazniva dejanja, povezana s slikovnimi posnetki mladoletnikov, tj. pridobivanjem, posedovanjem (celo začasnim) in širjenjem pornografskih slik mladoletnikov, mlajših od 14 let (od 1. januarja 2020 mlajših od 18 let), ki jih izvaja klerik zaradi spolne potešitve na kakršen koli način in s kateri koli sredstvom. Če kleriki, člani ustanov posvečenega življenja ali družb apostolskega življenja pridobivajo, posedujejo in širijo pornografsko gradivo, v katero so vključeni mladoletniki, stari od 14 do 18 let, gre od 1. junija do 31. decembra 2019 za kaznivo dejanje, ki spada pod pristojnost drugih dikasterijev (prim. čl. 1 in 7 VLS), od 1. januarja 2020 pa je zanj pristojna KNV.

7. Izpostaviti je treba, da se ta tri kazniva dejanja lahko kanonično preganjajo šele od 21. maja 2010 naprej, ko je začel veljati VSZ. Izdelava pornografije z mladoletniki spada v vrsto kaznivega dejanja, navedenega v tč. 1–4 tega *Vademecuma*, in se zato preganja, četudi je do nje prišlo še pred tem datumom.

8. V skladu s pravom, ki se nanaša na redovnike, ki pripadajo latinski Cerkvi (prim. kan. 695 ZCP), lahko kaznivo dejanje iz tč. 1 povzroči tudi odslovitev iz redovne ustanove. Upošteva se naslednje: (a) takšna odslovitev ni kazen, ampak je upravno dejanje vrhovnega predstojnika; (b) za izdajo takšne odločbe mora biti natančno izpolnjen postopek, opisan v kann. 695 – § 2, 699, 700 ZCP; (c) po kan. 700 ZCP mora odločbo o odslovitvi potrditi KNV; (d) odslovitev iz ustanove pomeni izgubo včlenjenosti v ustanovo in prenehanje zaobljub, pa tudi vseh pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz zaobljub (prim. kan. 701 ZCP), in prepoved opravljanja prejetega reda, dokler niso izpolnjeni pogoji, omenjeni v kan. 701 ZCP. Ista pravila z ustreznimi prilagoditvami veljajo tudi za člane, ki so dokončno inkorporirani v družbe apostolskega življenja (prim. kan. 746 ZCP).

II. Kaj storiti ob prejemu obvestila o morebitnem kaznivem dejanju (*notitia de delicto*)?

a) Kaj je *notitia de delicto*?

9. *Notitia de delicto* (prim. kan. 1717 – § 1 ZCP; kan. 1468 – § 1 ZKVC; čl. 16 VSZ; čl. 3 VLS), ki se včasih imenuje *notitia criminis*, so vsa obvestila o morebitnem kaznivem dejanju, ki na kakršen koli način doseže ordinarija ali hierarha. Pri tem ni nujno, da gre za formalno prijavo.

10. *Notitia de delicto* ima torej lahko različne vire: formalno prijavo ordinariju ali hierarhu v ustni ali pisni obliki lahko poda domnevna žrtev, njegovi skrbniki, drugi ljudje, ki trdijo, da so bili obveščeni o dejstvih; ordinarija ali hierarha lahko doseže, medtem ko opravlja naloge nadzorovanja; ordinariju ali hierarhu jo lahko podajo državne oblasti na način, ki ga

predvideva območna zakonodaja; lahko se širi po medijih (vključno z družbenimi mediji); zanjo se lahko izve iz pripovedovanja in na kakršen koli drug primeren način.

11. Včasih lahko *notitia de delicto* izvira iz anonimnega vira oziroma od neznanih oseb ali oseb, ki jih ni mogoče prepoznati. Anonimnost prijavitelja ne sme biti vzrok, da bi bila takšna *notitia* samodejno razumljena kot neresnična. Pri obravnavi takšnih sporočil, ki se jih nikakor ne sme spodbujati, je zaradi preprosto razumljivih razlogov potrebna previdnost.

12. Prav tako ni priporočljivo, da bi se *notitia de delicto*, ki izvira iz virov, katerih verodostojnost se lahko na prvi pogled zdi dvomljiva, zavrnila.

13. Včasih *notitia de delicto* ne vsebuje podrobnih okoliščin (imena, kraja, časa ...). Čeprav je nejasna in nedoločena, jo je treba ustrezno oceniti in ji, kolikor je mogoče, nameniti ustrezno pozornost.

14. Pri tem je treba spomniti, da je sporočilo o *delictum gravius* pri spovedi postavljeno pod najstrožjo vez spovedne molčečnosti (prim. kan. 983 – § 1 ZCP; kan. 733 – § 1 ZKVC; čl. 4 – § 1, tč. 5 VSZ). Zato naj spovednik, ki med obhajanjem zakramenta izve za *delictum gravius*, spovedanca skuša prepričati, naj na drugačen način razkrije svoja obvestila, da bo pristojnim omogočil ukrepanje.

15. Pri opravljanju nalog nadzora se od ordinarija ali hierarha ne zahteva, da mora nenehno opravljati preiskovalni nadzor nad svojimi kleriki, hkrati pa tudi ne dovoliti, da bi ne bil obveščen o njihovem ravnanju na tem področju, še posebej, če gre za sum pohujšljivega vedenja, ravnanja, ki resno moti sveti red.

b) Katere ukrepe je treba uvesti po prejemu *notitiae de delicto*?

16. Čl. 16 VSZ (prim. tudi kan. 1717 ZCP in 1468 ZKVC) določa, da je treba po prejeti *notitiae de delicto* opraviti predhodno preiskavo, če se *notitia de delicto* izkaže za *saltem veri similis*. Če se ta verjetnost izkaže za neutemeljeno, ni treba upoštevati *notitiae de delicto*, vendar je treba paziti, da se dokumentacija shrani skupaj z zaznamkom, v katerem je treba obrazložiti razloge za takšno odločitev.

17. Tudi če ni izrecne zakonske obveznosti, cerkvena oblast vloži prijavo pristojnim državnim organom, kadar koli meni, da je to nujno za zaščito prizadete osebe ali drugih mladoletnikov pred nevarnostjo nadaljnjih kaznivih dejanj.

18. Glede na zahtevnost snovi (na primer dejstvo, da se grehi proti šesti božji zapovedi redko dogajajo v navzočnosti prič) bo presoja o pomanjkanju verjetnosti (kar lahko privede do opustitve predhodne preiskave) takšna le v primeru očitne nemožnosti vodenja postopka v skladu s kanonskim pravom. Če se na primer izkaže, da v času kaznivega dejanja obtožena oseba še ni bila klerik; če je očitno, da domnevna žrtev ni bila mladoletna (o tem prim. tč. 3); če je dobro znano dejstvo, da obtožena oseba ni mogla biti navzoča na kraju kaznivega dejanja v trenutku, ko naj bi se zgodilo očitano dejanje.

19. Tudi v teh primerih je priporočljivo, da ordinarij ali hierarh pošlje KNV obvestilo o *notitii de delicto* in odločitev o preložitvi predhodne preiskave zaradi očitne odsotnosti verjetnosti.

20. V tem primeru je treba spomniti, da je treba – tudi če ni bilo kaznivega dejanja z mladoletniki, vsekakor pa ob neprimernem in nepremišljenem ravnanju – za zaščito splošnega dobrega in da se izogne pohujšanju v pristojnosti ordinarija in hierarha sprejeti druge upravne ukrepe proti prijavljeni osebi (na primer službene omejitve) ali ji naložiti pokorila, ki so navedena v kan. 1339 ZCP, da bi se preprečila kazniva dejanja (prim. kan. 1312 – § 3 ZCP) ali javna graja, omenjena v kan. 1427 ZKVC. Če je potem prišlo do kaznivih dejanj, ki niso *graviora*, mora ordinarij ali hierarh sprejeti zakonite poti, ki ustrezajo okoliščinam.

21. Glede na kan. 1717 ZCP in kan. 1468 ZKVC naloge predhodne preiskave opravi ordinarij ali hierarh, ki je prejel sporočilo o kaznivem dejanju, ali primerna oseba, ki jo je za to določil. Morebitna opustitev te dolžnosti bi lahko pomenila kaznivo dejanje, ki se preganja v skladu z ZCP, ZKVC in *motu proprio Kot ljubeča mati*, pa tudi čl. 1.–§ 1b VLS.

22. Za to nalogo je odgovoren ordinarij ali hierarh obtoženega klerika ali pa ordinarij ali hierarh kraja, v katerem so se zgodila domnevna kazniva dejanja. V tem primeru je treba enostavno razumeti, da je dobro vzpostaviti pogovor in sodelovanje med različnimi pristojnimi ordinariji, s čimer se izognemo navzkrižju pristojnosti ali podvajanju dela, zlasti če je klerik redovnik.

23. Če ordinarij ali hierarh naleti na težave, kako začeti ali izvajati predhodno preiskavo, naj se po nasvet ali rešitev morebitnih vprašanj nemudoma obrne na KNV.

24. Lahko se zgodi, da *notitia de delicto* pride neposredno na KNV, brez posredovanja ordinarija ali hierarha. V tem primeru lahko KNV od njega zahteva, da se izvede preiskava, ali jo v skladu s čl. 17 VSZ izvede sama.

25. KNV lahko – po svoji presoji, na izrecno zahtevo ali po potrebi – zaprosi tudi drugega ordinarija ali hierarha, da opravi predhodno preiskavo.

26. Predhodna kanonična preiskava mora potekati neodvisno od tiste, ki jo izvajajo državni organi. Če državna zakonodaja naloži prepoved preiskav, ki so vzporedne njihovim, naj pristojna cerkvena oblast ne uvede preiskave, ampak obvesti KNV o obtožbah in priloži kakršno koli koristno gradivo. Če se zdi primerno, da se počaka na izsledke državne preiskave, s katero bi pridobili določene ugotovitve, ali zaradi drugih razlogov, je dobro, da se ordinarij ali hierarh o tem posvetuje s KNV.

27. Preiskava mora potekati v skladu z državnimi zakoni vsake države (prim. čl. 19 VLS).

28. Znano je, da so se glede teh kaznivih dejanj zastaralni roki, ki veljajo za kriminalna dejanja, v času precej spreminjali. Trenutno veljavni pogoji so opredeljeni v čl. 7 VSZ.¹ Ker pa isti čl. 7 – § 1 VSZ dovoljuje KNV, da v posameznih primerih odstopi od zastaranja, mora ordinarij ali hierarh, ki ugotovi, da je zastaralni rok že začel teči, kljub temu odgovoriti na *notitia de delicto* in morebiti izpeljati predhodno preiskavo. Rezultate mora sporočiti KNV, ki je izključno odgovorna, da ohrani zastaranje ali pa ga ukine. Ordinarij ali hierarh skupaj z dokumenti KNV posreduje tudi svoje mnenje glede morebitne ukinitve zastaranja, utemeljeno na podlagi resnih okoliščin (npr. zdravstvenega stanja ali starosti klerika, možnosti, da klerik uveljavlja pravico do obrambe, povzročene škode zaradi domnevnega kriminalnega dejanja, pohujšanja).

29. V teh občutljivih predhodnih dejanjih lahko ordinarij ali hierarh vpraša za nasvet KNV (kar se lahko zgodi kadar koli pri obravnavi zadeve) ali pa se svobodno posvetuje s strokovnjaki s področja kanonskih kazenskih zadev. V zadnjem primeru je treba paziti, da ne pride do neprimerne ali nezakonitega širjenja informacij v javnost, kar bi lahko vplivalo na morebitno naknadno predhodno preiskavo ali dalo vtis, da so se že z gotovostjo opredelila dejstva ali krivda obravnavanega klerika.

30. Pri tem velja opozoriti, da je že na tej stopnji treba spoštovati službeno tajnost. Kljub temu je treba spomniti, da osebi, ki je podala prijavo, osebi, ki trdi, da je bila prizadeta, in pričam ni mogoče naložiti zahteve molčečnosti glede dejstev.

31. Ordinarij, ki je prejel *notitia de delicto*, jo mora v skladu s čl. 2 – § 3 VLS nemudoma posredovati ordinariju ali hierarhu kraja, kjer naj bi se zgodila dejstva, pa tudi lastnemu ordinariju ali hierarhu obtožene osebe, v primeru redovnika pa njegovemu višjemu predstojniku, če je njegov lastni ordinarij, in v primeru škofijskega škofu škofije ali škofu eparhije, kamor je inkardiniran. Kadar krajevni ordinarij ali hierarh in lastni ordinarij ali hierarh nista isti osebi, je zaželeno, da se med seboj dogovorita, kdo bo izvedel preiskavo. V primeru, da obtožba zadeva člana ustanove posvečenega življenja ali družbe apostolskega življenja, naj višji predstojnik obvesti tudi vrhovnega predstojnika, v primeru škofijskopравnih ustanov in družb pa tudi pristojnega škofa.

III. Kako poteka predhodna preiskava?

32. Predhodna preiskava se izvede v skladu z merili in metodami, navedenimi v kan. 1717 ZCP ali 1468 ZKVC in kot sledi spodaj.

¹ Čl. 7 VSZ – § 1: Ob upoštevanju pravice Kongregacije za nauk vere do ukinitve zastaralnega roka v posameznih primerih pravica do kazenskega pregona kaznivih dejanj, pridržanih Kongregaciji za nauk vere, zastara po dvajsetih letih. § 2: Zastaralni rok začne teči v skladu z določbami kan. 1362 – § 2 ZCP in kan. 1152 – § 3 ZKVC. Za kaznivo dejanje iz čl. 6 – § 1, št. 1, začne zastaralni rok teči z dnem, ko mladoletna oseba dopolni osemnajst let.

a) Kaj je predhodna preiskava?

33. Vedno je treba upoštevati, da predhodna preiskava ni postopek in njen namen ni doseči moralno gotovost glede dejstev, ki so predmet obtožbe. Preiskava služi: a) zbiranju podatkov, ki so koristni za poglobitev *notitiae de delicto*; b) ugotavljanju verjetnosti oziroma določitvi tega, kar se imenuje *fumus delicti* – torej dovolj trdnega temelja tako v pravu kot v dejstvu, da je mogoče obtožbo šteti za verjetno.

34. Zaradi tega, kot navajajo kanoni, omenjeni v tč. 32, mora predhodna preiskava glede *notitiae de delicto* zbrati čim bolj podrobne podatke o dejstvih, okoliščinah in obtožbah. Na tej stopnji ni treba izvesti natančnega zbiranja dokazov (pričevanja, izvedenska poročila), torej dejanj, ki bolj spadajo k morebitnemu poznejšemu kazenskemu postopku. Pomembno je v največji možni meri zbrati dejstva, na katerih temelji obtožba, čas in število kaznivih ravnanj, njihove okoliščine, podatke o domnevnih žrtvah in priložiti prvo oceno o tem, za kakršno fizično, duševno in moralno škodo gre. Skrbno je treba navesti morebitne povezave z notranjim zakramentalnim področjem (pri tem pa upoštevati zahteve iz čl. 24 VSZ).² Dodajo se tudi vsa druga kazniva dejanja, ki se pripisujejo obtožencu (prim. čl. 8 – § 2 VSZ),³ in navedejo se vsa problematična dejstva, ki izhajajo iz njegovega življenja. Morda bi bilo primerno zbirati pričevanja in dokumente kakršne koli vrste in izvora (vključno z rezultati preiskav ali postopkov, ki so jih izvedli državni organi), ki lahko resnično koristijo pri opisovanju in potrjevanju verjetnosti obtožbe. Mogoče je navesti tudi vse olajševalne ali oteževalne okoliščine, kot to zahteva zakonodaja. Koristna so tudi vsa doslej zbrana pričevanja o verodostojnosti pritožnikov in domnevnih žrtev. V prilogi tega *Vademecuma* je tudi seznam vseh koristnih podatkov, ki jih vodja predhodne preiskave lahko upošteva in izpolni (prim. tč. 69).

35. Če se med predhodno preiskavo odkrijejo še druge *notitiae de delicto*, se preiskujejo v isti preiskavi.

36. Kot rečeno, lahko pridobivanje rezultatov državnih preiskav (ali celotnega postopka pred državnim sodiščem) predhodno kanonično preiskavo naredi za odvečno. Kljub temu mora vodja predhodne preiskave posebno pozornost nameniti državnim preiskavi, saj se merila zanjo (na primer glede zastaranja, vrste kaznivega dejanja, starosti žrtev ...) lahko bistveno razlikujejo od določb kanonskopravne zakonodaje. Če se pojavi dvom, je tudi v tem primeru priporočljivo posvetovanje s KNV.

37. Predhodna preiskava bi bila lahko odveč tudi v primeru splošno znanega in nedvomnega kaznivega dejanja (npr. pridobitve državnih procesnih dokumentov ali izpovedi s strani klerika).

² Čl. 24 VSZ – § 1: V postopkih glede kaznivih dejanj iz čl. 4 – § 1 sodišče ne sme objaviti imena prijavitelja niti obtoženca in njegovega zagovornika, če prijavitelj v to ni izrecno privolil. § 2: Isto sodišče mora natančno presoditi verodostojnost prijavitelja. § 3: Preprečiti je treba sleherno nevarnost kršitve spovedne molčečnosti.

³ Čl. 8 VSZ – § 2: To vrhovno sodišče obravnava tudi druga kazniva dejanja [...] zaradi osebne povezanosti ali soudeležnosti.

b) Katera pravna dejanja je treba izvesti za začetek predhodne preiskave?

38. Če pristojni ordinarij ali hierarh meni, da je za vodenje preiskave treba izbrati drugo primerno osebo (prim. tč. 21), jo izbere v skladu z merili, navedenimi v kan. 1428 – § 1–2 ZCP ali 1093 ZKVC.⁴

39. Pri imenovanju osebe, ki vodi preiskavo, in ob upoštevanju pomoči, ki jo lahko nudi laiki v skladu s kan. 228 ZCP in 408 ZKVC (prim. čl. 13 VLS), mora ordinarij ali hierarh upoštevati, da v skladu s kan. 1717 – § 3 ZCP in 1468 – § 3 ZKVC v morebitnem poznejšem sodnem kazenskem postopku ista oseba ne more opravljati naloge sodnika. Praksa svetuje, da se isto merilo upošteva tudi pri imenovanju pooblaščenca in prisednikov v primeru izvensodnega postopka.

40. V skladu s kan. 1719 ZCP in 1470 ZKVC mora ordinarij ali hierarh izdati odločbo o začetku predhodne preiskave, v kateri imenuje osebo, ki vodi preiskavo, in v besedilu navede, da ima pooblastila, ki jih omenja kan. 1717 – § 3 ZCP ali 1468 – § 3 ZKVC.

41. Čeprav zakonodaja tega izrecno ne določa, se priporoča, da je za notarja imenovan duhovnik (prim. kan. 483 – § 2 ZCP in kan. 253 – § 2 ZKVC, kjer so navedena druga merila za izbiro), da pomaga tistemu, ki vodi predhodno preiskavo, in zagotovi javno zaupanje spisom, ki jih je pripravil (prim. 1437 – § 2 ZCP in 1101 – § 2 ZKVC).

42. Treba je opozoriti, da *ad validitatem* spisov ni potrebna navzočnost notarja, saj ne gre za postopkovne spise.

43. Imenovanje pravnika v fazi predhodne preiskave ni predvideno.

c) Katera dopolnilna dejanja se lahko oziroma se morajo izvesti med predhodno preiskavo?

44. Kan. 1717 – § 2 ZCP in 1468 – § 2 ZKVC in čl. 4 – § 2 in 5 – § 2 VLS se nanašajo na zaščito dobrega imena vseh vpletenih (obtoženega, domnevnih žrtev, prič), tako da prijava ne more biti vzrok za predsodke, maščevanja in diskriminacije. Tisti, ki vodi predhodno preiskavo, mora biti na to posebej pozoren in mora zato sprejeti vse previdnostne ukrepe, saj je dobro ime pravica vernikov, ki jo zagotavljata kan. 220 ZCP in 23 ZKVC. Pri tem je treba opozoriti, da navedeni kanoni jamčijo za zaščito pred nezakonitimi posegi v to pravico: kadar je torej v nevarnosti skupno dobro, razširjanje novic o obtožbi ne pomeni nujno kršitve dobrega imena. Poleg tega je vpletene strani treba obvestiti, da če pride do

⁴ Kan. 1428 ZCP – § 1: Sodnik ali predsednik sodnega zbora more določiti sodnika zasliševalca za zbiranje procesnega gradiva, ko ga izbere ali izmed sodnikov sodišča ali izmed oseb, ki jih je za to nalogo potrdil škof. § 2: Škof more za nalogo sodnika zasliševalca potrditi klerike ali laike, ki se odlikujejo po dobrih navedeh, razsodnosti in znanju. Kan. 1093 ZKVC – § 1: Sodnik ali predsednik sodnega zbora more določiti sodnika zasliševalca za zbiranje procesnega gradiva, ko ga izbere ali izmed sodnikov sodišča ali izmed oseb, ki jih je za to nalogo potrdil eparhijski škof. § 2: Eparhijski škof more za nalogo sodnika zasliševalca potrditi vernike, ki se odlikujejo po dobrih navedeh, razsodnosti in znanju.

sodnega zasega ali odredbe o vročitvi preiskovalnih dokumentov s strani državnih oblasti, ne bo več mogoče, da bi Cerkev zagotavljala zaupnost dokumentov, ki so se zbrali v kanonskem postopku.

45. Vedno, zlasti pa takrat, ko je treba podati javno izjavo o stvari, je treba biti previden pri podajanju obvestil o dejstvih, na primer, da se predstavi zgolj bistveno, brez senzacionalnih obvestil, in se pri tem vzdržati kakršnih koli vnaprejšnjih sodb o krivdi ali nedolžnosti obtožene osebe (kar bo pozneje ugotovil morebitni kazenski postopek, katerega namen bo preveriti osnovo obtožbe), upoštevajoč morebitno željo po zaupnosti s strani domnevne žrtve.

46. Ker na tej stopnji še ni mogoče določiti morebitne krivde obdolžene osebe, se je treba – tako v javnih objavah kot zasebnih pogovorih – skrbno izogibati vseh trditev, bodisi v imenu Cerkve, ustanov posvečenega življenja ali družb bodisi v svojem imenu, saj bi bila sicer lahko vnaprej izrečena sodba o samih dejstvih.

47. Opozoriti je treba tudi, da so prijave, postopki in odločitve v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih omenja čl. 6 VSZ, predmet službene tajnosti. To prijavitelju – zlasti če se namerava obrniti tudi na državne oblasti – ne brani, da svoja dejanja lahko tudi javno objavi. In ker vse oblike *notitie de delicto* niso prijava, se lahko oceni, kdaj je treba ohraniti dolžno tajnost, upoštevajoč dobro ime tistega, ki se omenja v tč. 44.

48. V zvezi s tem je treba vedeti, če je ordinarij ali hierarh dolžan obvestiti državne oblasti o prejeti *notitii de delicto* in o začetih predhodnih preiskavi. Obstajata dve uveljavljeni načeli: (a) treba je spoštovati državne zakone (prim. čl. 19 VLS); (b) treba je spoštovati voljo domnevne žrtve, da le ni v nasprotju z državno zakonodajo, in (kot bo rečeno v tč. 56) jo spodbujati k uveljavljanju njenih dolžnosti in pravic pred državno oblastjo. Beležiti je treba vsak tak predlog, da se prepreči vsakršen način, ki bi domnevno žrtev odvrčal od tega. Vedno in povsod je treba upoštevati morebitne pogodbe (konkordati, sporazumi, namere), sklenjene med Apostolskim sedežem in državami.

49. Kadar državni zakoni od ordinarija ali hierarha zahtevajo obvestila o *notitii de delicto*, jih ta posreduje, četudi se pričakuje, da po državnih zakonodaji ne bo prišlo do uvedbe postopka (na primer zaradi zastaranja ali zaradi drugačne razlage glede vrste kaznivega dejanja).

50. Če državne pravosodne oblasti izdajo izvršno in zakonito odredbo, s katero zahtevajo izročitev dokumentov glede primerov ali odredijo sodni zaseg istih dokumentov, mora ordinarij ali hierarh sodelovati z državnimi oblastmi. Če obstajajo dvomi o zakonitosti te zahteve ali zasege, se lahko ordinarij ali hierarh posvetuje s pravnimi strokovnjaki o sredstvih, ki so na voljo po državnem pravu. V vsakem primeru je primerno takoj obvestiti papeškega odposlanca.

51. Če je treba prisluhniti mladoletni ali drugi njej enakovredni osebi, se upoštevajo državni predpisi in postopki, ki ustrezajo starosti in položaju osebe: mladoletno osebo na primer

spremlja odrasla oseba, ki ji zaupa, s čimer se prepreči, da bi prišlo do neposrednega stika z obtoženim.

52. V fazi predhodne preiskave je posebno zahtevna naloga za ordinarija ali hierarha, da se odloči, ali in kdaj bo o tem obvestil obtoženca.

53. Za to nalogo ni enotnega merila, niti izrecnih določb zakonodaje. Oceniti je treba vse dobrine, ki so v nevarnosti: poleg zaščite dobrega imena vpletenih ljudi je na primer treba upoštevati tudi tveganje, da se ogrozi predhodno preiskavo, da se verniki pohujšajo in da se ogrozi priložnost, da se zberejo vsi namigi, ki bi lahko bili koristni ali nujni.

54. Če se sprejme odločitev, da se bo prisluhnilo obdolženemu, mu ni treba imenovati odvetnika po službeni dolžnosti, saj gre za fazo pred samim (kazenskim) postopkom. Če se mu zdi potrebno, si lahko pomaga z zagovornikom, ki si ga sam izbere. Obdolžencu ni mogoče naložiti prisega (prim. *ex analogia* kann. 1728 – § 2 ZCP in 1471 – § 2 ZKVC).

55. Cerkvene oblasti morajo storiti vse, da se domnevno žrtev in njeno družino obravnava z dostojanstvom in spoštovanjem ter se jima nudi sprejetost, slišnost in spremljanje tudi po posebnih ustanovah, pa tudi duhovno, zdravniško in psihološko pomoč, kot zahteva določen primer (prim. čl. 5 VLS). Enako je mogoče storiti tudi v odnosu do obdolženega. Preprečiti je treba vsak vtis, da se želijo vnaprej določiti procesne rešitve.

56. Nujno je, da se na tej stopnji prepreči vsako dejanje, ki ga domnevne žrtve lahko razumejo kot oviro pri uveljavljanju svojih državljanskih pravic pred državnimi oblastmi.

57. Tam, kjer obstajajo državni ali cerkveni uradi za obveščanje in podporo domnevnim žrtvam ali za svetovanje cerkvenim oblastem, se je dobro obrniti tudi nanje. Namen teh uradov je izključno nuditi nasvete, napotke in pomoč, zato njihovo mnenje nikakor ne predstavlja kanoničnih procesnih odločitev.

58. Za zaščito dobrega imena vseh vpletenih in za zaščito javnega dobrega, pa tudi, da se preprečijo drugi dejavniki (na primer, da se razširi pohujšanje, nevarnost skrivanja dokazov, izvajanje groženj ali drugo ravnanje, ki je namenjeno odvratanju domnevne žrtve od uveljavljanja njenih pravic, da se zaščitijo druge možne žrtve), ima ordinarij ali hierarh pravico, da v skladu s čl. 19 VSZ že na začetku predhodne preiskave naloži previdnostne ukrepe, ki so naštetih v kann. 1722 ZCP in 1473 ZKVC.⁵

59. Previdnostni ukrepi, ki so naštetih v teh kanonih, predstavljajo izčrpen seznam, s katerega je mogoče izbrati enega ali več ukrepov.

⁵ Kan. 1722 ZCP: Da se prepreči pohujšanje, varuje svoboda prič in zavaruje pot pravici, more ordinarij [...] obtožencu prepovedati izvrševati sveto službo ali kako cerkveno službo in nalogo, mu naložiti ali prepovedati bivanje v kakem kraju ali ozemlju ali tudi prepovedati javno udeležbo pri sveti evharistiji. [...]. Kan. 1473 ZKVC: Da se prepreči pohujšanje, varuje svoboda prič in zavaruje pot pravici, more hierarh [...] obtožencu prepovedati izvrševati sveto službo ali kako cerkveno službo in nalogo, mu naložiti ali prepovedati bivanje v kakem kraju ali ozemlju ali tudi prepovedati javno udeležbo pri sveti evharistiji.

60. To pa ne pomeni, da ordinarij ali hierarh v skladu s svojimi pooblastili ne more naložiti drugih disciplinskih ukrepov, ki pa jih, strogo gledano, ni mogoče opredeliti kot »previdnostne ukrepe«.

d) Kako se nalagajo previdnostni ukrepi?

61. Najprej je treba povedati, da previdnostni ukrep ni kazen (kazni se izrečejo le na koncu kazenskega postopka), ampak upravni akt, katerega namene opisujeta prej omenjena kann. 1722 ZCP in 1473 ZKVC. Obtožencu mora biti jasno razloženo, da ne gre za kazenski ukrep, saj bi sicer lahko mislil, da je predčasno obsojen ali kaznovan. Poleg tega je treba previdnostne ukrepe takoj preklicati, če preneha razlog, ki jih je svetoval. Ukrepi prenehajo, ko se zaključi morebitni kazenski postopek. Prav tako jih je mogoče spremeniti (otežiti ali olajšati), če to zahtevajo okoliščine. Vendar se priporoča posebna previdnost in razsodnost pri presojanju, zakaj so prenehali razlogi, ki so svetovali ukrepe. Hkrati ni izključeno, da se ukrepi – enkrat preklicani – lahko spet naložijo.

62. Pogosto se za označevanje previdnostnega ukrepa prepovedi opravljanja službe kleriku omenja stara terminologija *suspensione a divinis*. Temu poimenovanju se je dobro izogibati – kakor tudi terminu *suspensione ad cautelam* –, ker suspenz v trenutni zakonodaji pomeni kazen in ga v tej fazi še ni mogoče naložiti. Bolj pravilno bi bilo na primer reči, da gre za prepoved opravljanja službe.

63. Izogibati se je treba temu, da se vpletenega klerika samo prestavi v drugo službo, v drugo okolje, v redovno hišo, misleč, da njegova odstranitev iz kraja, kjer naj bi prišlo do domnevnega kaznivega dejanja, ali od domnevnih žrtev pomeni zadovoljivo rešitev primera.

64. Previdnostni ukrepi, ki jih omenja tč. 58, se nalagajo z odločbo, ki se zakonito sporoči osebi (prim. kann. 49 in 1319 ZCO; kann. 1406 in 1510 ZKVC).

65. Spomniti je treba, da se odločitev o spremembi ali razveljavitvi previdnostnih ukrepov sprejme s posebno odločbo, ki se zakonito sporoči osebi. Tega pa ob zaključku morebitnega postopka ni treba storiti, saj takrat ukrepi prenehajo po samem pravu.

e) Kako zaključiti predhodno preiskavo?

66. Zaradi pravičnega in razumnega izvrševanja pravice se priporoča, da trajanje predhodne preiskave ustreza namenu same preiskave, da se ugotovi verjetnost *notitie de delicto* in dalje obstoj *fumusa delicti*. Neupravičeno podaljševanje predhodne preiskave je znamenje malomarnega ravnanja cerkvene oblasti.

67. Če je preiskavo vodila primerna oseba, ki jo je imenoval ordinarij ali hierarh, mu bo ob izročila vse preiskovalne dokumente skupaj z lastnim mnenjem o ugotovitvah preiskave.

68. V skladu s kann. 1719 ZCP in 1470 ZKVC mora ordinarij ali hierarh z odločbo zaključiti predhodno preiskavo.

69. V skladu s čl. 16 VSZ je ordinarij ali hierarh po zaključku predhodne preiskave in ne glede na rezultat dolžan, da v najkrajšem času pošlje verodostojno kopijo dokumentov KNV. H kopiji dokumentov in tabeli, ki je v prilogi, doda še lastno mnenje o ugotovitvah preiskave (*votum*) in poda tudi morebitne predloge o tem, kako nadaljevati (če na primer meni, da je primerno začeti kazenski postopek določene vrste; če meni, da zadošča kazen, ki jo je naložila državna oblast; morda bi bila ustrežnejša uporaba upravnih ukrepov ordinarija ali hierarha; treba je ugotoviti zastaranje kaznivega dejanja ali pa zastaralni rok odpraviti).

70. V primeru, da je ordinarij ali hierarh, ki je opravil predhodno preiskavo, tudi višji predstojnik, je dobro, da kopijo dokumentov predhodne preiskave pošlje tudi vrhovnemu predstojniku (ali pristojnemu škofu, če gre za škofijskopravne ustanove ali družbe), saj so to osebe, s katerimi bo v nadaljevanju KNV običajno navezala stik. Tudi vrhovni predstojnik bo svoj *votum* poslal na KNV (glej tč. 69).

71. Kadar ordinarij, ki je vodil predhodno preiskavo, ni ordinarij kraja, v katerem je bilo storjeno domnevno kaznivo dejanje, slednjega seznaniti z ugotovitvami predhodne preiskave.

72. Dokumenti se pošljejo v enem izvodu. Koristno je, da jih overi notar iz kurije, če za predhodno preiskavo ni bil imenovan poseben notar.

73. Kann. 1719 ZCP in 1470 ZKVC določata, da se izvornik vseh dokumentov hrani v tajnem arhivu kurije.

74. V skladu s čl. 16 VSZ mora ordinarij ali hierarh, potem ko so bili dokumenti predhodne preiskave poslani na KNV, vedno počakati na sporočila ali navodila KVN.

75. Če se medtem pojavijo podatki, ki se nanašajo na predhodno preiskavo ali nove obtožbe, je jasno, da jih je treba čim prej posredovati KNV in jih tako dodati že obstoječim. Če se zdi zaradi teh elementov koristno ponovno odpreti predhodno preiskavo, se o tem takoj obvesti KNV.

IV. Kaj lahko na tej točki stori KNV?

76. Ko prejme listine predhodne preiskave, KNV običajno o tem nemudoma obvesti ordinarija, hierarha ali vrhovnega predstojnika (če gre za redovnike, obvesti tudi Kongregacijo za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja; kadar gre za klerike katere izmed vzhodnih Cerkev, obvesti Kongregacijo za vzhodne Cerkev; če gre za klerika iz območja, ki spada pod Kongregacijo za evangelizacijo narodov, obvesti ta dikasterij) in – če to ni bilo storjeno že prej – sporoči številko protokola, ki se nanaša na primer. V vseh nadaljnjih komunikacijah s KNV se je treba sklicevati na to številko.

77. Po skrbni proučitvi listin ima KNV na voljo več možnosti: primer lahko arhivira; zahteva poglobitev predhodne preiskave; naloži disciplinarne nekazenske ukrepe, običajno s kazenskim ukazom; naloži pokorila ali pokore oziroma opomine ali graje; začne kazenski postopek; sprejme druge oblike pastoralne skrbi. Odločitev, ki jo zavzame, sporoči ordinariju, skupaj z ustreznimi navodili za izvršitev.

a) Kaj so disciplinarni nekazenski ukrepi?

78. Disciplinarni nekazenski ukrepi so posamezni upravni akti (oziroma listine ordinarija ali hierarha, pa tudi listine KNV), s katerimi se obtoženemu naroči, naj nekaj stori ali opusti. V teh primerih se običajno naložijo omejitve za opravljanje službe, ki so glede na primer večje ali manjše, kakršna je včasih tudi obveznost bivanja na določenem kraju. Treba je poudariti, da ne gre za kazni, ampak za dejanja vodstva z namenom, da se zagotovita in zavarujeta javni blagor ter cerkvena disciplina in da se prepreči pohujšanje pri vernikih.

b) Kaj je kazenski ukaz?

79. Običajna oblika, s katero se nalagajo ti ukrepi, je kazenski ukaz v smislu kann. 1317 – § 1 ZCP in 1406 – § 1 ZKVC. Kan. 1406 – § 2 ZKVC opomin enači z zagroženo kaznijo.

80. Zahtevane formalnosti za ukaz so te, ki so že bile omenjene (kann. 49 sl. ZCP in 1510 sl. ZKVC). Ker gre za kazenski ukaz, je treba v besedilu kljub vsemu jasno nakazati zagroženo kazen, če bo naslovnik ukaza kršil ukrepe, ki so mu bili naloženi.

81. Spomniti velja, da v skladu s kan. 1319 – § 1 ZCP s kazenskim ukazom ni mogoče nalagati trajnih zadostilnih kazni; med drugim mora biti kazen jasno določena. Druge kazni, ki se za vernike vzhodnega obreda izključijo, so določene v kan. 1406 – § 1 ZKVC.

82. Takšen upravni akt dopušča priziv v skladu z zakonodajo.

c) Kaj so pokorila, pokore in javne graje?

83. Definicijo pokoril, pokor in javnih graj je mogoče najti v kann. 1339 in 1340 – § 1 ZCP ter v kan. 1427 ZKVC.⁶

⁶ Kan. 1339 ZCP – § 1: Ordinarij more sam ali po drugem opomniti tistega, ki je v bližnji priložnosti, da bo zagrešil kaznivo dejanje, ali tistega, ki je po opravljeni preiskavi hudo sumljiv, da je kaznivo dejanje storil. § 2: Tistega pa, ki s svojim obnašanjem povzroča pohujšanje ali hudo moti red, more, primerno posebnim osebnim in dejanskim okoliščinam, tudi grajati. § 3: Opomin in graja morata biti vedno razvidna vsaj iz kake listine, ki naj se hrani v tajnem arhivu kurije. Kan. 1340 ZCP – § 1: Pokora, ki jo je mogoče naložiti v zunanem področju, je kako dejanje bogovdanosti, pobožnosti ali krščanske dobrodelnosti, ki ga je treba opraviti. Kan. 1427 ZKVC – § 1: Z upoštevanjem območnega prava se javni opomin opravi pred notarjem ali pred dvema pričama ali s pismom, in sicer tako, da se iz dokumenta ugotovi ukrep in vsebina pisma. § 2: Paziti je treba na to, da se z javnim opominom ne razglaša krivca bolj, kot je potrebno.

V. Katere so možne odločitve v kazenskem postopku?

84. Odločitve ob koncu kazenskega postopka, bodisi sodnega bodisi izvensodnega, so lahko troje:

- *obsodba (constat)*, če temelji na moralni gotovosti, da je obtoženi kriv kaznivega dejanja, ki se mu ga pripisuje. V tem primeru je treba posebej navesti vrsto izrečene ali razglašene kanonske sankcije;

- *oprostitev (constat de non)*, če temelji na moralni gotovosti, da obtoženi ni kriv, ker se dejanje ni zgodilo, ga obtoženi ni storil, ga zakonodaja ne opredeljuje kot kaznivo dejanje, oziroma ker ga je storila oseba, ki ni bila obtožena;

- *opustitev (non constat)*, kadar ni bilo mogoče priti do moralne gotovosti glede krivde obtoženega, ker manjkajo dokazi, jih ni dovolj ali si nasprotujejo o tem, da se je dejanje zgodilo oziroma da ga je obtoženi storil oziroma da je kaznivo dejanje storila oseba, ki ni bila obtožena.

Z ustreznimi opomini, pokorili in drugimi načini pastoralnega prizadevanja je mogoče poskrbeti za javni blagor ali korist obtoženega (prim. kan. 1348 ZCP).

Odločitev (sodba ali odločba) mora nakazovati, na katero od teh treh možnosti se nanaša, da je jasno, ali gre za *constat*, *constat de non* ali *non constat*.

VI. Kateri so možni kazenski postopki?

85. V skladu z zakonodajo so možni trije kazenski postopki: sodni kazenski postopek, izvensodni kazenski postopek in postopek, kot ga določa čl. 21 – § 2, tč. 2 VSZ.

86. Postopek, kot ga predvideva čl. 21 – § 2, tč. 2 VSZ,⁷ se uporablja za najhujše primere. Zaključí se z neposredno odločitvijo papeža, kljub vsemu pa se – četudi je storitev kaznivega dejanja očitna – obtoženemu zagotovi pravico do obrambe.

87. Kar zadeva sodni kazenski postopek, je treba upoštevati ustrezne zakonske določbe, tako te, ki jih vsebujeta omenjana zakonika, kot tiste v členih 8–15, 18–19, 21 – § 1 ter 22–31 VSZ.

88. Sodni kazenski postopek ne zahteva dveh soglasnih sodb. Posledično postane torej sodna odločitev, sprejeta na morebitni drugi stopnji, *res iudicata* (prim. tudi čl. 28 VSZ).

⁷ Čl. 21 – § 2, tč. 2 VSZ: Kongregaciji za nauk vere je dovoljeno: [...] tč. 2: v najhujših primerih, ko je jasno razvidna obtoženčeva krivda za storitev kaznivega dejanja in mu je bila dana možnost, da se brani, odločitev glede odslovitve iz kleriškega stanu ali odstavitve, skupaj s spregledom od celibata, prepustiti neposredno papežu.

Zoper sodbo, ki je postala pravnomočna, je možna le *restitutio in integrum*, če se pojavijo razlogi, zaradi katerih je očitno, da je krivična (prim. kan. 1645 ZCP, 1326 ZKVC) ali pa ničnostna pritožba (prim. kan. 1919 sl. ZCP, 1302 sl. ZKVC). Za to vrsto postopka se vedno postavi sodni zbor, ki ga sestavljajo najmanj trije sodniki. Pravico do priziva na prvostopenjsko sodbo ima ne le obtožena stran, ki meni, da je z njo krivično prizadeta, pač pa tudi pravdnik KNV (prim. čl. 26 – § 2 VSZ).

89. Skladno s čl. 16 in 17 VSZ lahko sodni kazenski postopek poteka na KNV ali pa se ga zaupa nižjemu sodišču. Odločitev glede tega se zainteresiranim stranem sporoči s posebnim pismom za izvršitev.

90. Obtoženemu se lahko že med potekom kazenskega sodnega ali izvensodnega postopka naložijo previdnostni ukrepi, o katerih govorijo tč. 58–65.

a) Kaj je izvensodni kazenski postopek?

91. Izvensodni kazenski postopek, imenovan tudi »upravni postopek«, je vrsta kazenskega postopka z manj formalnostmi, ki so predvidene za sodni postopek, z namenom, da se pospeši potek pravičnosti, ne da bi bile ob tem okrnjene postopkovne garancije, ki jih zagotavlja pravičen postopek (prim. kann. 221 ZCP in 24 ZKVC).

92. Za kazniva dejanja, ki so pridržana KNV, čl. 21 – § 2, tč. 1 VSZ, za razliko od kann. 1720 ZCP in 1486 ZKVC, določa, da lahko v posameznih primerih *ex officio* ali na zahtevo ordinarija ali hierarha samo KNV odloči, če bo postopek tekel po tej poti.

93. Tako kot sodni postopek lahko tudi izvensodni kazenski postopek poteka na KNV ali pa je zaupan nižji stopnji oziroma ordinariju ali hierarhu obtoženega oziroma komu drugemu, ki ga za to na prošnjo ordinarija ali hierarha pooblasti KNV. Odločitev glede tega se zainteresiranim stranem sporoči s posebnim pismom za izvršitev.

94. Izvensodni kazenski postopek poteka z nekoliko drugačnimi formalnostmi v skladu z obema zakonikoma. Morebitno dilemo o tem, na kateri zakonik se sklicevati (recimo v primeru klerikov latinskega obreda, ki delujejo v vzhodnih Cerkvah, ali v primeru klerikov vzhodnega obreda, ki delujejo na latinskih območjih), je treba s KNV razjasniti, kateri zakonik upoštevati, in se nato dosledno ravnati v skladu s to odločitvijo.

b) Kako poteka izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP?

95. Ko ordinarij od KNV prejme nalogo, da izpelje izvensodni kazenski postopek, mora najprej odločiti o tem, če bo sam predsedoval postopku ali bo imenoval svojega delegata. Poleg tega mora imenovati dva prisednika, ki njemu ali njegovemu delegatu pomagata v fazi presojanja. Glede njune izbire je lahko koristno, če se ravna po kriterijih, ki so naštetih v kann. 1424 in 1448 – § 1 ZCP. Treba je imenovati tudi notarja v skladu s kriteriji, kot jih omenja tč. 41. Imenovanje pravdnika ni predvideno.

96. Za omenjena imenovanja se izda odločba. Oficiali morajo priseči, da bodo zvesto opravljali zaupano nalogo in ohranjali tajnost. Izrek prisege se mora priložiti spisom.

97. Nato mora ordinarij (ali njegov delegat) začeti postopek z odločbo o vabljenju obtoženega. Ta odločba mora vsebovati: jasno navedbo, kdo je pozvan; kraj in čas, ko se mora pojaviti; namen, zaradi katerega je pozvan, to je, da se seznanji z obtožbo (ki jo besedilo odločbe povzame v glavnih točkah) in z ustreznimi dokazi (ki jih v odločbi še ni treba naštet) ter da uporabi pravico do obrambe.

98. Četudi zakonodaja za primer izvensodnega postopka tega izrecno ne predvideva, pa je, ker gre za kazensko zadevo, toliko bolj primerno, da ima obtoženi glede na kan. 1723 in 1481 – §§ 1–2 ZCP zastopnika in/ali odvetnika, ki mu pomaga in ki si ga izbere sam, v nasprotnem primeru pa mu je imenovan po uradni dolžnosti. O imenovanju odvetnika mora biti ordinarij (ali njegov delegat) seznanjen pred srečanjem, na katerem se mu sporočijo obtožbe in dokazi, z ustreznim in verodostojnim pooblastilom za zastopanje v skladu s kan. 1484 – § 1 ZCP, da je mogoče preveriti ustreznost zahtev, ki jih omenja kan. 1483 ZCP.⁸

99. Če obtoženi zavrne ali zanemari udeležbo na obravnavi, ordinarij (ali njegov delegat) presodi o tem, ali ga bo ponovno pozval.

100. Obtoženca, ki po prvem ali drugem pozivu zavrne ali zanemari udeležbo na obravnavi, se opozori, da postopek teče dalje, četudi v njegovi odsotnosti. To je mogoče sporočiti že ob prvem pozivu. Če je obtoženi zanemaril udeležbo na obravnavi ali je poziv zavrnil, se o tem naredi zapisnik in se nadaljuje *ad ulteriora*.

101. Ko nastopita dan in ura srečanja, na katerem se sporočijo obtožbe in dokaze, se obtoženemu in morebitnemu odvetniku, ki ga spremlja, pokaže mapo spisov predhodne preiskave. Opozori se na dolžnost spoštovanja službene tajnosti.

102. Posebej je treba paziti, da se, če je primer povezan z zakramentom sprave, upošteva čl. 24 VSZ, ki določa, da se obtožencu ne sporoči imena domnevne žrtve, če ta ni izrecno soglašala s tem, da se razkrije.

103. Prisotnost prisednikov na srečanju, na katerem se sporočijo obtožbe in dokazi, ni obvezna.

104. Obtožbe in dokazi se sporočijo z namenom, da dobi obtoženi možnost, da se brani (prim. kan. 1720, tč. 1 ZCP).

⁸ Kan. 1483 ZCP: Zastopnik in odvetnik morata biti polnoletna in na dobrem glasu; odvetnik mora poleg tega biti katoličan, razen če krajevni škof dovoli drugače, in doktor cerkvenega prava ali drugače resnično izveden in potrjen od istega škofa.

105. Z besedo »obtožba« je mišljeno kaznivo dejanje, za katerega domnevna žrtev ali druga oseba zatrjuje, da se je zgodilo, in je rezultat predhodne preiskave. Vložiti obtožbo pomeni torej seznaniti obtoženega s kaznivim dejanjem, ki se mu ga pripisuje, in tem, kar ga kot takega določa (na primer kraj storitve, število in morebitna imena domnevnih žrtev, okoliščine).

106. Z besedo »dokazi« je mišljeno vse gradivo, ki se je zbralo v predhodni preiskavi, in drugo pridobljeno gradivo: predvsem so to zapisniki obtožb domnevnih žrtev, pripadajoči dokumenti (na primer zdravniški izvidi, dopisovanja, tudi elektronska, fotografije, dokazi o nakupih, bančni izpiski), zapisniki izjav morebitnih prič ter tudi morebitna izvedenska mnenja (medicinska – med njimi tudi psihiatrična –, psihološka in grafološka), za katera je tisti, ki je vodil preiskavo, menil, da jih je treba sprejeti ali jih pridobiti. Upoštevati je treba pravila o zaupnosti, ki morebiti veljajo v državni zakonodaji.

107. Celota zgoraj omenjenega so »dokazi«. Četudi so bili zbrani v predhodni stopnji postopka, samodejno postanejo del dokaznega gradiva v trenutku, ko se začne izvensodni postopek.

108. V kateri koli fazi postopka je dovoljeno, da ordinarij ali njegov delegat odredita zbiranje dodatnih dokazov, če se jima to na osnovi rezultatov predhodne preiskave zdi primerno. To je mogoče tudi na zahtevo obtoženega v fazi obrambe. Z ugotovitvami bo obtoženi vsekakor seznanjen med samim postopkom. Obtoženemu se predstavi vse, kar se je zbralo na zahtevo obrambe. Novo zasedenje se skliče, če so se pojavili novi dokazi obtožb in dokazov. V nasprotnem primeru se to gradivo lahko preprosto razume kot dokaze, ki spadajo k obrambi.

109. Obramba se lahko poda na dva načina: (a) na srečanju se predstavi vse, kar se je zbralo, in se sprejme s posebno izjavo, ki jo podpišejo vsi navzoči (posebej še: ordinarij ali njegov delegat, obtoženi in morebitni odvetnik, notar); (b) določi se razumen rok, ko se omenjena obramba v pisni obliki posreduje ordinariju ali njegovemu delegatu.

110. Previdno je treba spomniti, da v skladu s kan. 1728 – § 2 ZCP obtoženi ni dolžan priznati kaznivega dejanja, niti mu ni mogoče naložiti prisege *de veritate dicenda*.

111. Obramba obtoženega si lahko pomaga z vsemi dovoljenimi sredstvi – na primer, da se zasliši njegove priče ali se predložijo dokumenti in izvedenska mnenja.

112. Kar zadeva dopustitev teh dokazov (in še posebej pridobivanje izjav morebitnih prič), veljajo diskrecijski kriteriji, ki jih sodniku daje splošno pravo za sporni sodni postopek.⁹

⁹ *Ex analogia* kan. 1527 – § 1 ZCP: Dokaze katere koli vrste, ki se zdijo koristni za presojo pravde in so dopustni, je mogoče navajati.

113. Kadar koli konkreten primer to zahteva, ordinarij ali njegov delegat presodita o verodostojnosti sodelujočih v postopku.¹⁰ V skladu s čl. 24 – § 2 VSZ pa sta to dolžna storiti glede prijavitelja, kadar je primer povezan z zakramentom sprave.

114. Ker gre za kazenski postopek, ni predvideno, da bi moral prijavitelj sodelovati v njem. Dejansko je svojo pravico uporabil s tem, ko je prispeval svoj del k oblikovanju obtožbe in zbiranju dokazov. Od tega trenutka dalje se z obtožbo ukvarjata ordinarij ali njegov delegat.

c) Kako se zaključi izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP?

115. Ordinarij ali njegov delegat povabi prisednika, da znotraj razumnega časovnega okvira podata svojo oceno glede dokazov in argumentov obrambe v skladu s kan. 1720, tč. 2 ZCP. Z odločbo ju lahko povabi tudi na skupno srečanje, na katerem se poda takšna ocena. Namen srečanja je seveda olajšati analizo, razpravo in debato. Za takšno srečanje, ki je sicer dano na izbiro, a se priporoča, niso predvidene posebne pravne formalnosti.

116. Prisednikoma se pred tem omogoči vpogled v celotno procesno gradivo in se jima da na voljo ustrezen čas za proučitev in osebno oceno. Dobro ju je spomniti na obveznost ohranjanja službene tajnosti.

117. Četudi zakonodaja tega ne predvideva, je koristno, če se mnenje prisednikov zapiše, kar olajša delo tistemu, ki mora pripraviti končno odločbo.

118. Z istim namenom se svetuje, da se – če se ocena glede dokazov in argumentov obrambe podaja na skupnem srečanju – glede mnenj in razprave naredijo zapiski, tudi v obliki zapisnika, ki ga podpišejo vsi sodelujoči. Ti zapiski spadajo pod službeno tajnost in niso javni.

119. Če je kaznivo dejanje zanesljivo ugotovljeno, mora ordinarij ali njegov delegat (prim. kan. 1720, tč. 3 ZCP) izdati odločbo, s katero zaključi postopek, naloži kazen, pokorilo ali pokoro, ki se mu zdi najbolj primerna, da se popravi pohujšanje, vzpostavi pravičnost in storilca poboljša.

120. Ordinarij naj se vedno zaveda, da mora, če želi naložiti trajno zadostilno kazen, v skladu s čl. 21 – § 2, tč. 1 VSZ pridobiti pooblastilo KNV. Samo v takšnih primerih gre za odstopanje od prepovedi z odločbo nalagati trajne kazni (glej kan. 1342 – § 2 ZCP).

¹⁰ *Ex analogia* kan. 1572 ZCP: Pri ocenjevanju pričevanj naj sodnik, če je treba, zahteva spričevala in preudari: (1) kakšen je položaj in kakšna poštenost osebe; (2) ali pričuje iz lastne vednosti, zlasti o tem, kar je sama videla in slišala, ali po svojem mnenju, po govoricah ali o tem, kar je slišala od drugih; (3) ali je priča stanovitna in trdna v svojih izjavah ali nestanovitna, negotova ali omahljiva; (4) ali ima sopriče za pričevanje, ali jo potrjujejo druge sestavine dokazovanja ali ne.

121. Seznam trajnih kazni je izključno ta, ki je določen v kan. 1336 – § 1 ZCP,¹¹ z navodili, ki so omenjena v kann. 1337 in 1338 ZCP.¹²

122. Ker gre za izvensodni postopek, je treba spomniti, da kazenska odločba ni sodba, ki se izda le ob zaključku sodnega postopka, četudi – kakor sodba – nalaga kazen.

123. Ta kazenska odločba je osebni akt ordinarija ali njegovega delegata in ga prisednika ne podpišeta, potrdi pa ga notar.

124. Poleg splošnih formalnosti glede vsake odločbe (prim. kann. 48–56 ZCP) mora kazenska odločba v glavnih točkah povzeti temeljne elemente obtožbe in poteka postopka, predvsem pa vsaj na kratko izpostaviti razloge, na katerih je osnovana odločitev, tako v pravu (našteti kanone, na katerih je odločitev osnovana, na primer te, ki opredeljujejo kaznivo dejanje, ki opredeljujejo morebitne ublažitve, oprostitev ali obremenitve, in vsaj v bistvenem pravno logiko, ki je privedla do odločitve za njihovo uporabo) kot v dejstvu.

125. Obrazložitev v dejstvu je seveda najzahtevnejša, saj mora avtor odločbe predstaviti razloge, na podlagi katerih je, primerjajoč osnovo za obtožbo in izjave obrambe (kar mora v svoji obrazložitvi povzeti), prišel do gotovosti glede storitve ali nestoritve kaznivega dejanja oziroma do nezadostne moralne gotovosti.

126. Ker mnogi kanonskega prava in njegovega strokovnega izrazoslovja ne poznajo natančno, mora kazenska odločba, prej ko bi se ukvarjala z natančno terminologijo, vsebovati predvsem pojasnilo obrazložitve za odločitev. Če je treba, se lahko za pomoč zaprosi kompetentne osebe.

127. Celotno odločbo (in ne le sklep) je treba vročiti na predviden zakonit način (prim. kann. 54–56 ZCP)¹³ in v pravi obliki.

¹¹ Kan. 1336 ZCP – § 1: Zadostilne kazni, ki lahko zadenejo storilca za stalno, za vnaprej določen ali za nedoločen čas, so poleg tistih, ki jih je morda določil zakon, te: (1) prepoved ali zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju; (2) odvzem oblasti, službe, naloge, pravice, privilegija, pooblastila, ugodnosti, naslova, častnih znamenj, tudi zgolj častnih; (3) prepoved opravljati, kar je naštetu pod št. 2, ali prepoved to opravljati na določenem kraju ali zunaj določenega kraja; zaradi teh prepovedi dejanja niso nikoli nična; (4) kazenska premestitev v drugo službo; (5) odslopitev iz kleriškega stanu.

¹² Kan. 1337 ZCP – § 1: Prepoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju more zadeti tako klerike kakor redovnike, zapoved bivanja pa svetne klerike in, v mejah konstitucij, redovnike. § 2: Da se naloži zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju, je potrebna privolitev ordinarija tistega kraja, razen če gre za dom, namenjen tudi izvenskofijskim klerikom, da bi delali pokoro ali se poboljšali. Kan. 1338 – § 1: Odvzemi in prepovedi, ki so naštetu v kan. 1336– § 1, št. 2 in 3, nikoli ne zadenejo oblasti, služb, nalog, pravic, privilegijev, pooblastil, ugodnosti, naslovov in častnih znamenj, ki niso pod oblastjo predstojnika, ki kazen nalaga. § 2: Odvzem oblasti svetega reda ni mogoč, pač pa samo prepoved izvrševati jo ali nekatera njena dejanja; prav tako ni mogoč odvzem akademskih naslovov. § 3: Glede prepovedi, ki so omenjene v kan. 1336 – § 1, št. 3, se je treba ravnati po določbi, ki je dana v kan. 1335 glede cenzur.

¹³ Kan. 54 ZCP – § 1: Odločba, katere izvršitev se poveri izvršilcu, učinkuje od trenutka izvršitve; sicer pa od trenutka, ko se sporoči osebi po odredbi tistega, ki je odločbo izdal. § 2: Da je mogoče vztrajati pri odločbi, jo je treba po določbi prava vročiti z zakonito listino. Kan. 55: Kadar zelo tehten razlog ovira izročitev pisanega besedila odločbe, velja, da je odločba vročena, če se naslovníku pred notarjem ali dvema pričama prebere in

128. V vsakem primeru je treba verodostojno kopijo procesnih aktov (če že niso bili posredovani) in vročene odločbe poslati KNV.

129. Če KNV odloči, da izvensodni kazenski postopek zadrži zase, bo izpolnjevanje vsega od tč. 91 naprej seveda izpeljala sama, upošteva pravico, da za sodelovanje zaprosi nižjo stopnjo, če bi bilo potrebno.

d) Kako poteka izvensodni kazenski postopek v skladu z ZKVC?

130. Kot je omenjeno v tč. 94, izvensodni kazenski postopek v skladu z ZKVC poteka z nekaterimi lastnimi posebnostmi tega prava. Da se doseže večja jasnost in da se izognemo ponavljanju, se navajajo le naslednje posebnosti: da se predvsem doseže doslej opisana praksa in v edinstvi z ZCP, je treba izvesti prilagoditve, ki sledijo.

131. Da bo odločba, s katero se naloži kazen, veljavna, je treba predvsem spomniti, da se natančno izpolni vse, kar zahteva kan. 1486 ZKVC.

132. V skladu z ZKVC v izvensodnem kazenskem postopku niso navzoči prisedniki, temveč je obvezno navzoč pravdnik.

133. Ko se sporočijo obtožbe in dokazi, morata biti na srečanju obvezno navzoča pravdnik in notar.

134. Sporočanje obtožb in posledično sam zagovor morata biti v skladu s kan. 1486 – § 1, tč. 2 ZKVC, le v ustni obliki. To pa ne izključuje, da se zagovor lahko poda tudi v pisni obliki.

135. S posebno pozornostjo je na podlagi resnosti kaznivega dejanja treba premisliti, ali so kazni, omenjene v kan. 1426 – § 1 ZKVC, resnično ustrezne za doseganje predvidenega v kan. 1401 ZKVC. Pri odločitvi glede kazni, ki se bo izrekla, se upoštevata kann. 1429¹⁴ in 1430¹⁵ ZKVC.

se o tem naredi zapisnik, ki ga vsi navzoči podpišejo; velja pa predpis kann. 37 in 51. Kan. 56: Odločba velja za vročeno, če tisti, ki mu je namenjena in je bil pravilno povabljen, da odločbo sprejme ali jo posluša, brez upravičenega razloga ne pride ali noče podpisati.

¹⁴ Kan. 1429 ZKVC – § 1: Prepoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju more zadeti samo klerike ali redovnike ali člane družb skupnega življenja; zapoved resničnega bivanja na določenem kraju ali ozemlju vpliva le na klerike, ki pripadajo eparhiji, z upoštevanjem pravic ustanov posvečenega življenja. § 2: Da se naloži zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju, je potrebno soglasje hierarha tistega kraja, razen če je dom ustanove posvečenega življenja papeškega ali patriarhalnega prava. Tudi v tem primeru je potrebno soglasje pristojnega predstojnika, razen če gre za dom, namenjen klerikom več eparhij, da bi delali pokoro ali se poboljšali.

¹⁵ Kan. 1430 ZKVC – § 1: Kazenski odvzemi lahko zadenejo samo oblasti, službe, služenja, naloge, pravice, privilegije, pooblastila, ugodnosti, naslove, častna znamenja, ki so pod oblastjo tistega, ki kazen nalaga, ali hierarha, ki je kazenski postopek uvedel ali to storil z odločbo; enako velja za kazensko premestitev v drugo službo. § 2: Odvzem oblasti svetega reda ni mogoč, pač pa samo prepoved izvrševati vsa ali nekatera dejanja v skladu s splošnim pravom; prav tako ni mogoč odvzem akademskih naslovov.

136. Hierarh ali njegov pooblaščenec se v skladu s čl. 21 – § 2, 1 VSZ zaveda, da so ukinjene prepovedi, omenjene v kan. 1402 – § 2 ZKVC. Lahko pa z odločbo, po predhodnem pooblastilu KNV, ki ga zahteva čl. 21 – § 2, 1 VSZ, naloži trajno zadostilno kazen.

137. Za izdajo kazenske odločbe veljajo enaka merila, ki so navedena v tč. 119–126.

138. Sporočilo se potem izda v skladu s kan. 1520 ZKVC in mora biti v ustrezni obliki.

139. Pri vsem, kar doslej ni bilo omenjeno, se upošteva, kar je zapisano za izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP, kakor tudi za morebitni postopek, ki poteka na KNV.

f) Ali spada kazenska odločba pod papeško tajnost?

140. Kot je bilo že omenjeno (prim. tč. 47), spadajo postopkovni dokumenti in razsodba pod službeno tajnost. Na to se smejo nenehno sklicevati vsi, ki sodelujejo pri postopku v kakršni koli vlogi.

141. Kazenska odločba se v celoti sporoči obtožencu. Sporočilo se posreduje njegovemu zastopniku, če si ga je izbral.

VII. Kaj se lahko zgodi, ko se konča kazenski postopek?

142. Glede na vrsto postopka, ki se izvaja, obstajajo različne možnosti za tiste, ki so nastopili kot stranke samega postopka.

143. Če je postopek potekal v skladu s čl. 21 – § 2, tč. 2 VSZ, priziv na odločitev rimskega papeža ni možen (prim. kann. 333 – § 3 ZCP in 45 – § 3 ZKVC).

144. Če je potekal kazenski sodni postopek, so možne pritožbe, kot jih predvidi zakonodaja, in sicer ničnostna pritožba, *restitutio in integrum* in priziv.

145. V skladu s čl. 20, tč. 1 VSZ, je KNV edino drugostopenjsko sodišče, kamor se lahko vloži priziv.

146. Za priziv se sledi zakonodajnim določbam in se natančno upošteva, da čl. 28, tč. 2 VSZ, spreminja čas za vložitev priziva in določa rok enega meseca, ki se šteje v skladu z določbami kann. 202 – § 1 ZCP in 1545 – § 1 ZKVC.

147. Če je potekal izvensodni kazenski postopek, se daje možnost, da se zoper sklepno odločbo vloži pritožba v skladu s pogoji, ki jih dopušča zakonodaja, oziroma kann. 1734 ZCP in 1487 ZVC (prim. tč. VIII).

148. Prizivi in pritožbe imajo po kann. 1353 ZCP in 1319 in 1487 – § 2 odložilni učinek glede na kazen.

149. Ker je bila kazen odpravljena in se je postopek vrnil v neko podobno fazo tej predpostopkovni, ostanejo v veljavi previdnostni ukrepi z enakimi opozorili in postopki kot v tč. 58–65.

VIII. Kaj narediti v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

150. Zakonodaja glede na oba zakonika določa različne načine.

a) Kaj predvideva ZCP v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

151. Kdor se namerava pritožiti zoper kazensko odločbo v skladu s kan. 1734 ZCP, mora najprej samega izdajatelja (ordinarija ali njegovega pooblaščenca) v roku desetih uporabnih dni, odkar je bila zakonito sporočena, prositi za njeno spremembo.

152. Izdajatelj lahko po kan. 1735 ZCP v tridesetih dneh od prejema vloge odgovori tako, da popravi svojo odločbo (vendar je dobro, da se pred tem posvetuje s KNV) ali zavrne vlogo. Prav tako ima pravico, da na noben način ne odgovori.

153. Proti popravljeni odločbi, zavrnitvi prošnje ali molku izdajatelja se lahko pritožnik obrne na KNV neposredno ali po izdajatelju odločbe (prim. kan. 1737 – § 1 ZCP) ali po zastopniku v predpisanem času petnajstih uporabnih dni, po določbi kan. 1737 – § 2 ZCP¹⁶.

154. Če je bila hierarhična pritožba poslana izdajatelju odločbe, jo mora nemudoma posredovati KNV (prim. kan. 1737 – § 1 ZCP). Po tem (pa tudi če je bila pritožba vložena neposredno v KNV) mora izdajatelj odločbe počakati na morebitna navodila ali zahteve KNV, ki ga bo obvestila o rešitvi pritožbe.

b) Kaj predvideva ZKVC v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

155. ZKVC zagotavlja enostavnejši postopek kot ZCP. Kan. 1487 – § 1 ZKVC določa le, da se pritožba na KNV pošlje v desetih uporabnih dneh od prejema sporočila.

156. Izdajatelj odločbe v tem primeru ne sme storiti ničesar, razen da čaka na navodila ali zahteve KNV, ki ga bo v vsakem primeru obvestila o rešitvi pritožbe. Če gre za ordinarija, pa se mora seznaniti z odločilnimi učinki pritožbe, ki jih omenja tč. 148.

IX. Je kar koli takega, na kar je treba biti vedno pozoren?

157. Dokler obstaja *notitia de delicto*, ima obtoženi pravico vložiti prošnjo, da se mu podeli spregled od vseh pravic, povezanih z njegovim kleriškim stanom, vključno s celibatom, in v

¹⁶ Kan. 1737 – § 2 ZCP: Pritožbo je treba vložiti v nepodaljšljivem roku petnajstih uporabnih dni, ki [...] tečejo po določbi kan. 1735.

tej povezavi tudi od morebitnih redovnih zaobljub. Ordinarij ali hierarh ga mora o tej pravici jasno obvestiti. Če se klerik odloči, da bo izkoristil to možnost, mora napisati posebno prošnjo, naslovljeno na papeža, in se predstaviti ter na kratko navesti razloge, zaradi katerih prosi zanjo. Prošnja mora biti zelo jasna in podpisana od prosilca. Prošnja se posreduje KNV, skupaj z mnenjem ordinarija ali hierarha. KNV jo nato posreduje naprej ter – če papež sprejme prošnjo – ordinariju ali hierarhu posreduje reskript o spregledu in ga prosi, da to zakonito sporoči prosilcu.

158. Zoper posamezne upravne odločbe, ki jih je izdala ali odobrila KNV, je možna pritožba na podlagi čl. 27 VSZ.¹⁷ Za dopustnost mora pritožba jasno opredeliti *petitum* in navesti razloge *in iure – in facto*, na katerih temelji. Vlagatelj mora vedno imenovati odvetnika, ki mu pri tem pomaga.

159. Če se je škofovska konferenca že odzvala na povabilo KNV leta 2011 in ima napisane lastne smernice glede ravnanja v primerih spolne zlorabe mladostnikov, je to besedilo treba upoštevati.

160. Včasih se zgodi, da se *notitia de delicto* nanaša na že pokojnega klerika. V tem primeru ni mogoče začeti nobenega kazenskega postopka.

161. Če je obdolženi klerik med predhodno preiskavo umrl, ne bo mogoče začeti novega kazenskega postopka. Ordinariju ali hierarhu se priporoča, da kljub temu to sporoči KNV.

162. Če obdolženi klerik umre med kazenskim postopkom, se o tem obvesti KNV.

163. Če je v fazi predhodne preiskave obdolženi klerik izgubil kanonični stan na osnovi spregleda ali kazni, ki se mu je naložila v drugem postopku, potem ordinarij ali hierarh presodi, če je zaradi pastoralne ljubezni in zahteve po pravičnosti do domnevnih žrtev primerno, da se nadaljuje predhodno preiskavo. Če se to zgodi po tem, ko kazenski postopek že teče, se ga lahko še vedno izpelje, če ne iz drugega razloga, da se določi odgovornost za domnevno kaznivo dejanje in da se domnevno naloži kazen. Pri tem je treba spomniti, da je za *delictum gravius* pomembno to, da je bil obtoženi klerik v času domnevnega kaznivega dejanja, ne pa v času postopka.

164. Upošteva se določbe navodila *Glede zaupnosti pravdz* dne 6. decembra 2019, pristojna cerkvena oblast (ordinarij ali hierarh) na primeren način obvesti domnevno žrtev in obtoženega, kadar to sama zahtevata, o posameznih fazah postopka. Pri tem je pozoren, da se ne razkrijejo podatki, ki spadajo pod papeško ali službeno tajnost, ker bi razkritje lahko škodovalo tretjim osebam.

¹⁷ Čl. 27 VSZ: Zoper posamezne upravne odločbe, ki jih je izdala ali potrdila Kongregacija za nauk vere glede pridržanih kaznivih dejanj, je v roku šestdesetih delovnih dni možna pritožba na redno zasedanje (Feria IV) istega dikasterija, ki bo presodilo o upravičenosti in zakonitosti pritožbe, s čimer so izključene možnosti za dodatne pritožbe, omenjene v čl. 123 apostolske konstitucije *Pastor Bonus*.

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

Ta *Vademecum* ne želi nadomestiti izobraževanja tistih, ki delajo na področju kanonskega prava, zlasti kar zadeva kazenske in postopkovne zadeve. Le temeljito poznavanje zakonov in njihovih namenov bo lahko resnično služilo resnici in pravičnosti, ki se jo bo s posebno pozornostjo iskalo v zadevah *delicta graviora*. Te povzročajo cerkvenemu občestvu globoke rane.